

Олександр Леонідович ЛАВРИК

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
E-mail: filosof_555@online.ua

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФОРМ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ТА ЇХ
ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН СВІТУ**

Лаврик, О. Л. Сучасні тенденції розвитку форм банківського кредитування та їх вплив на економічний розвиток країн світу [Текст] / Олександр Леонідович Лаврик // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 22. – № 2. – С. 11-19. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Останніми роками в різних країнах світу відбувається універсалізація фінансового посередництва, що проявляється, зокрема, в активізації співпраці між банками, страховими компаніями та інвестиційними фондами, а також у появі гібридних форм фінансового посередництва, які створюють конкуренцію традиційному банківському кредитуванню.

Водночас, враховуючи банкоцентричність фінансового ринку України (активи банків складають понад 87 % сукупних активів фінансових посередників) та відсутність налагодженої інфраструктури фондового ринку, саме банки мають стати ініціаторами та провайдерами нових гібридних фінансових механізмів інвестиційного забезпечення вітчизняної економіки.

Мета. Метою статті є розвиток науково-методичних засад та організаційних механізмів імплементації нових форм фінансового посередництва при здійсненні банківського кредитування.

Метод (методологія). Вирішення поставлених задач здійснюється за допомогою методів оцінки та аналізу ризиків і ефективності фінансування, оцінки фінансово-економічних показників діяльності, моделі оптимальної структури кредитного портфеля, статистичних методів.

Результати. Дослідження динаміки та структури фінансового посередництва в різних країнах світу за 2006–2014 рр. дозволило зробити висновок про: домінування банківського кредитування у структурі зовнішніх джерел фінансування діяльності суб'єктів реальної економіки у світі, за винятком Японії та США; зниження частки банківського кредитування в сукупному обсязі кредитів, наданих в економіку фінансовими секторами різних країн світу; підвищення ролі небанківських та гібридних форм кредитування у забезпеченні економічного зростання.

Ключові слова: банківські установи; кредитні портфелі банків; інвестиції; фінансові посередники; фінансове посередництво; банківська облікова ставка.

Oleksandr Leonidovych LAVRYK

PhD in Economics,
Senior Teacher,
Department of Credit and Finance,
V. N. Karazin Kharkiv National University
E-mail: filosof_555@online.ua

**CURRENT DEVELOPMENT TRENDS OF FORMS OF BANK CREDITING TRENDS AND THEIR
INFLUENCE ON ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE WORLD COUNTRIES**

Abstract

Introduction. During the last few years in the different countries of the world there is universalization of financial mediation. It manifests in intensification of collaboration between banks, insurance companies and investment funds, and also in manifestation of hybrid forms of financial mediation, that create a competition to the traditional bank crediting.

At the same time, taking into account bank centrality of financial market of Ukraine (the assets of banks make over

---

87 % of total assets of financial intermediaries) and absence of the adjusted infrastructure of stocks market. To be exact, banks must become initiators and providers of new, hybrid financial mechanisms of the investment support of the national economy.

Purpose. The aim of the article is to develop the scientific and methodical principles and organizational mechanisms of implementation of new forms of financial mediation during realization of the bank crediting.

Method (methodology). The tasks are solved with the help of methods of estimation and analysis of risks and financial efficiency, the estimation of financial and economic performance, the model of optimal structure of credit portfolio, statistical methods.

Results. Research of dynamics and structure of financial mediation in the different countries of the world for 2006-2014 has allowed to draw the following conclusion: prevailing of the bank crediting in the structure of outsourcing of financing of activity of subjects of the real economy in the world, with the exception of Japan and the USA; reduction of part of the bank crediting in the combined volume of the credits (these credits have been given to the economy by the financial sectors of different countries of the world); increasing of the role of nonbank and hybrid forms of crediting in providing of the economic growth.

Keywords: banking institutions; bank credit portfolio; bank rate; financial intermediaries; financial intermediation; insurance companies; investment; bank discount rate.

JEL classification: A1, G21, G24

Метою статті є розвиток науково-методичних засад та організаційних механізмів імплементації нових форм фінансового посередництва при здійсненні банківського кредитування.

Окреслена мета статті зумовила необхідність вирішення таких завдань, як розробка стратегії розвитку фінансового посередництва для різних країн світу залежно від характеру впливу банківського кредитування на їх економічний розвиток та узагальнення світового та вітчизняного досвіду розвитку традиційних та нових форм фінансового посередництва.

Досліджуючи специфіку розвитку вітчизняного банківського сектору, можна дійти висновку, що механізм її функціонування характеризується наявністю широкої системи зв'язків з діяльністю всіх економічних суб'єктів та громадян країни, а зміни у ньому можуть викликати деструктивні наслідки для економіки країни загалом.

Так, на думку Д. В. Шараєвського, в умовах ринкової економіки діяльність банківських установ є основною у забезпеченні належного функціонування банківської системи, що зумовлено значними обсягами капіталу, акумульованими цими суб'єктами, ефективна система управління яким створює підґрунтя для забезпечення фінансової стабільності економіки [4].

Враховуючи той факт, що регулювання діяльності банків опосередковує реалізацію грошово-кредитної політики країни, можемо спостерігати посилення їх індикативної ролі у відображенні тенденцій розвитку суспільства. Водночас можна спостерегти тісні їх зв'язки з макроекономічними показниками, зокрема, зі стабільністю національної грошової одиниці [1].

Динаміка розвитку фінансового ринку суттєво сповільнилася унаслідок впливу глобальної фінансової кризи 2007–2009 рр. Дестабілізація функціонування зазначеного сектора економіки була обумовлена дією низки макроекономічних факторів. Серед причин масштабної експансії деструктивних процесів на фінансовому ринку можна назвати недостатній розвиток інституційного забезпечення та фрагментарність і непослідовність у проведенні економічних реформ.

Кризові процеси 2007–2009 рр. призвели до суттєвого погіршення низки макроекономічних індикаторів. Падіння деяких з них було досить помітним. Зокрема, досить критичною була ситуація з девальвацією гривні, що втратила понад 50 % своєї вартості порівняно з доларом США. Однак не менш загрозливим було падіння індексу ПФТС майже на 70 %, зниження реального ВВП на 8 % і 19 % у IV кварталі 2008 р. та I кварталі 2009 р. відповідно (база порівняння – відповідний квартал попереднього року). Загострення кризових процесів негативно відобразилося і на стані торговельного балансу, оскільки наприкінці IV кварталу 2008 р. обсяг експорту товарів і послуг знизився на 16 % порівняно з відповідним періодом попереднього року, тоді як I половина 2009 року характеризувалася скороченням аж на 49 %.

Варто зауважити, що в умовах інтенсифікації глобалізаційних процесів існування тісних міжнародних зв'язків має не лише негативні прояви, але і позитивні наслідки, а саме: відновлення стабільного функціонування низки національних економік призвело до активізації аналогічних процесів в Україні. Так у II кварталі 2009 – I кварталі 2010 років поступово відновили свою макроекономічну динаміку такі високорозвинені країни, як Японія, Німеччина та Франція, а також такі менш розвинені, як Бразилія, Китай та Індія.

Однак попри активізацію позитивних відновлювальних процесів у деяких державах вже наприкінці 2009 року для України цей період залишався досить нестабільним, що вилилося у скорочення ВВП

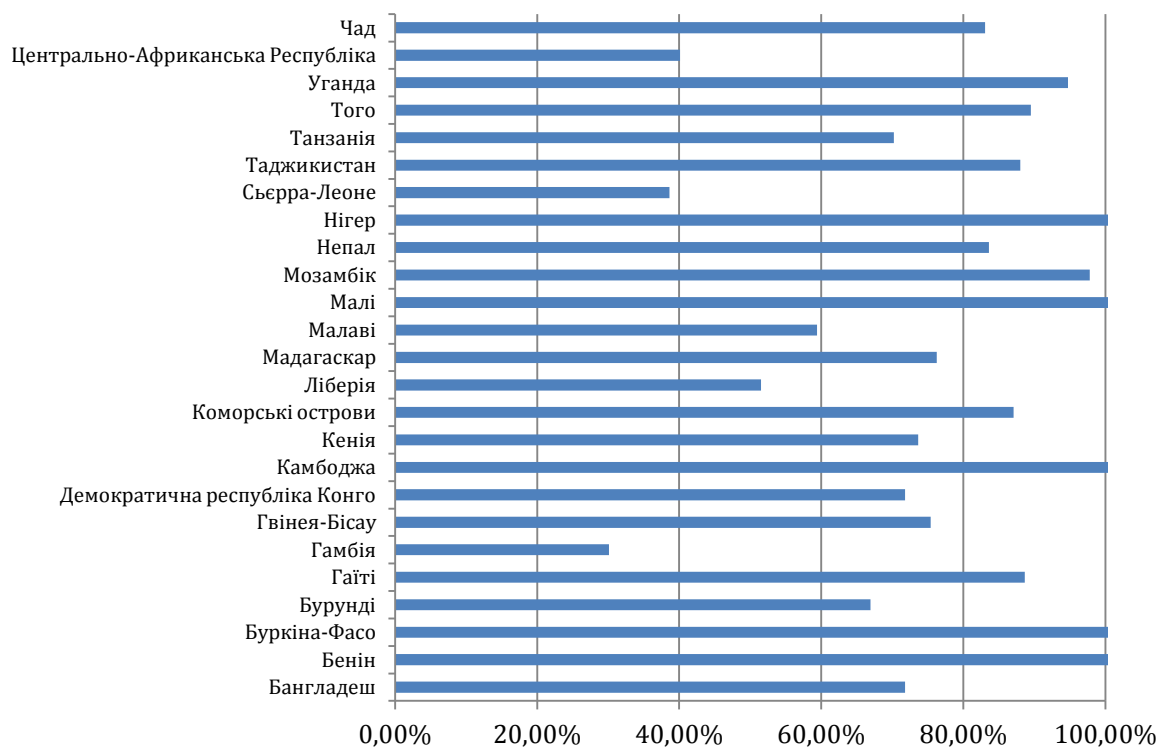

країни майже на 14 %. Відтік зовнішніх інвестицій, помітна девальвація національної грошової одиниці, суттєве скорочення платоспроможного попиту населення обумовили необхідність значного зниження негативного сальдо торгівельного балансу (з 14,4 млрд дол. в 2008 році до 2,0 млрд дол. у 2009 році). Попри зростання негативного сальдо доходів, зумовленого коливанням процентних виплат за інвестиціями, а також скорочення позитивного сальдо трансфертів у зв'язку зі зниженням переказів з інших держав, стан сальдо поточного рахунку відповідав тенденціям зовнішньоторгівельного балансу, тобто відбулося скорочення негативного сальдо зовнішньої торгівлі до 1,8 млрд дол. США, або до 1,5 % від ВВП [3].

Проведемо аналогічне дослідження і для інших країн світу. Насамперед вважаємо, що доцільно проаналізувати залежність обсягів ВВП від темпів банківського кредитування у країнах з низьким рівнем доходу.

За методологією Світового банку, до таких зараховують 33 країни, а саме: Афганістан, Бангладеш, Бенін, Буркіна-Фасо, Бурунді, Гаїті, Гамбію, Гвінею, Гвінею-Бісау, Демократичну республіку Конго, Еритрею, Ефіопію, Зімбабве, Камбоджу, Кенію, Коморські острови, Ліберію, Мадагаскар, Малаві, Малі, Мозамбік, М'янму, Непал, Нігер, Руанду, Сьєрра-Леоне, Сомалі, Таджикистан, Танзанію, Того, Уганду, Центральньоафриканську Республіку, Чад. Базою для дослідження стали 25 країн, щодо яких є наявні дані по обсягах банківського та іншого кредитування та ВВП за 2006–2013 рр.

Як видно з рис. 1, в переважній більшості країн з низьким рівнем доходу спостерігається домінування банків на кредитному ринку. У середньому по країнах частка банків у кредитуванні приватного сектора складає 79,96 %.

Рис. 1. Частка банків у загальному обсязі кредитування приватного сектора у країнах з низьким рівнем доходу на початок 2014 р. (складено за даними Світового банку [2]), %

При цьому слід зауважити, що зазначений показник практично не змінюється протягом останніх 8 років. Ці країни характеризуються слабким рівнем розвитку фінансової системи, з переважним домінуванням банківських установ. Водночас (за невеликим винятком) страховий та фондовий ринки, кредитні спілки, інвестиційні фонди та інші фінансові посередники розвинуті слабко.

Результати розрахунків засвідчили фактичну відсутність зв'язку між банківським кредитуванням та зростанням ВВП у країнах з низьким рівнем доходу (таблиця 1).

Уцій групі країн спостерігається відсутність зв'язку між обсягами кредитування та приростом ВВП (у середньому по групі), за винятком окремих країн (Коморські острови та Того демонструють значущий позитивний статистичний зв'язок, Мадагаскар, Малі, Сьєрра-Леоне, Уганда та Центральньоафриканська Республіка – значущий негативний статистичний зв'язок між обсягами кредитування приватного сектора економіки та ВВП).

Таблиця 1. Показники взаємозв'язку між обсягами кредитування та номінальними розмірами ВВП країн з низьким рівнем доходів за період 2006–2013 рр. (розраховано автором)

Країна	Кореляція між ВВП та обсягами кредитування	Коваріація між ВВП та обсягами кредитування	Стандартне відхилення у динамічному ряді ВВП	Стандартне відхилення у динамічному ряді наданих кредитів	Дисперсія у динамічному ряді наданих кредитів	β -коефіцієнт
Бангладеш	-0,231	-0,635	0,642	4,908	24,087	-0,026
Бенін	0,083	0,243	1,211	2,759	7,613	0,032
Буркіна-Фасо	0,364	2,307	2,245	3,224	10,393	0,222
Бурунді	-0,387	-0,400	0,656	1,805	3,258	-0,123
Гаїті	0,294	2,076	3,359	2,405	5,785	0,359
Гамбія	-0,007	-0,039	3,716	1,698	2,882	-0,014
Гвінея-Бісау	-0,288	-3,707	3,242	4,530	20,523	-0,181
Демократична республіка Конго	0,010	0,017	1,656	1,234	1,522	0,011
Камбоджа	-0,233	-7,044	3,246	10,666	113,762	-0,062
Кенія	0,071	0,537	2,528	3,424	11,722	0,046
Коморські острови	0,705	3,748	1,064	5,708	32,583	0,115
Ліберія	-0,361	-2,595	2,206	3,724	13,871	-0,187
Мадагаскар	-0,581	-1,223	3,592	0,670	0,449	-2,725
Малаві	-0,398	-4,883	3,004	4,667	21,779	-0,224
Малі	-0,696	-3,348	2,671	2,057	4,230	-0,791
Мозамбік	0,475	1,538	0,607	6,096	37,164	0,041
Непал	0,471	3,898	0,970	9,744	94,949	0,041
Нігер	0,131	1,038	3,999	2,272	5,164	0,201
Сьєрра-Леоне	-0,606	-1,222	1,319	1,748	3,056	-0,400
Таджикистан	0,306	1,241	1,334	3,479	12,101	0,103
Танзанія	0,048	0,032	0,439	1,707	2,915	0,011
Того	0,802	5,461	1,309	5,940	35,284	0,155
Уганда	-0,735	-4,201	2,219	2,942	8,657	-0,485
Центральноафриканська Республіка	-0,799	-32,106	15,027	3,058	9,349	-3,434
Чад	0,338	1,818	4,457	1,378	1,898	0,958
Середнє значення	-0,049	-1,498	2,669	3,674	19,400	-0,254

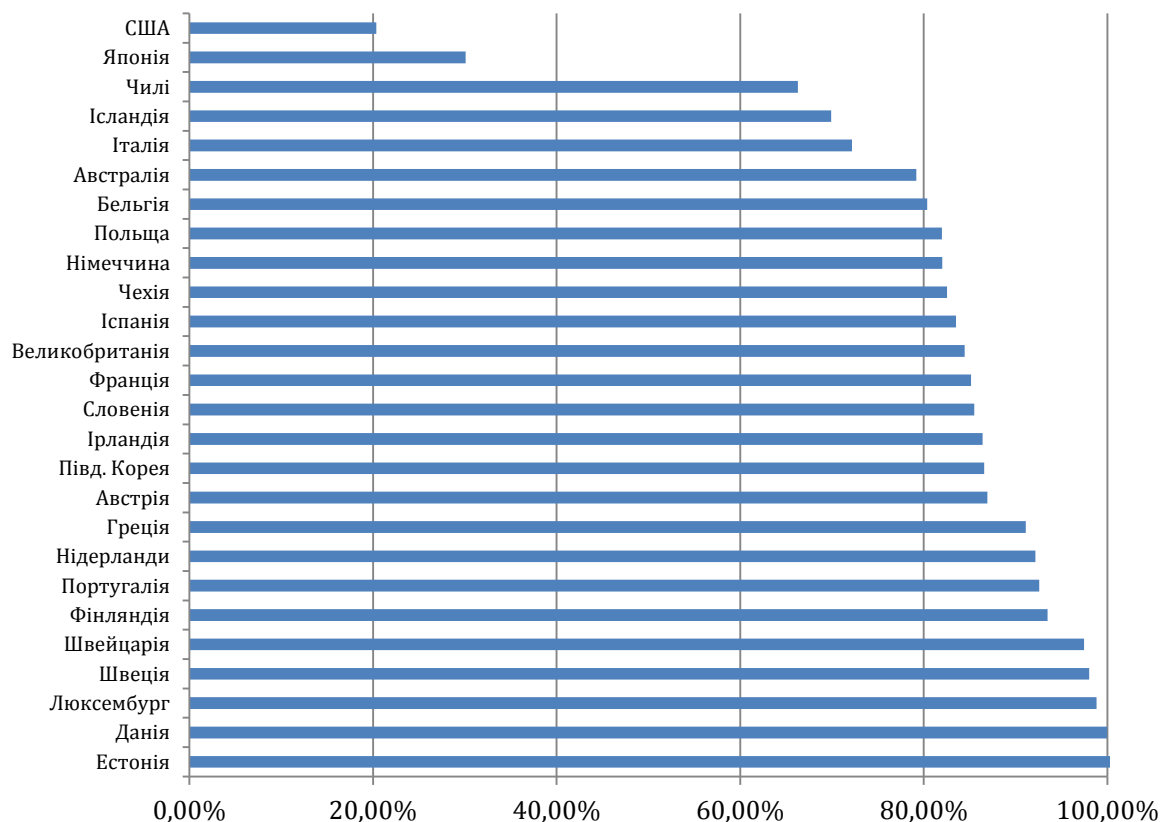
Стосовно форм розвитку банківського кредитування в цих країнах слід зазначити, що ці країни пішли здебільшого шляхом розвитку банкоцентричної фінансової системи, що внаслідок економічної слабкості цих країн та відсутності інтересу міжнародних інвесторів призвело до практично повної атрофії небанківських сегментів фінансової системи, таких, як страхові компанії, інвестиційні фонди, недержавні пенсійні фонди, кредитні спілки та кредитні союзи. З огляду на це в суспільстві таких країн банківське кредитування може розвиватися лише у формі традиційного банківського кредиту. Будь-які дифузні форми кредитування будуть сприйматися суб'єктами ринку з недовірою та не отримають належної підтримки останнього.

Розглянемо тенденції розвитку кредитного ринку в розвинених країнах, якими, на нашу думку, виступають країни з високим рівнем доходу та які є членами ОЕСР. За класифікацією Світового банку, до таких країн належать 26 країн, а саме: Австралія, Австрія, Бельгія, Великобританія, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Нідерланди, Німеччина, Люксембург, Південна Корея, Польща, Португалія, Словенія, США, Фінляндія, Франція, Чилі, Чехія, Швеція, Швейцарія, Японія,

Розглянемо структуру фінансових систем вказаних країн на початок 2014 року (рисунок 2). Лише у двох спостерігається домінування небанківських фінансових установ на кредитному ринку – США та Японії. В усіх інших домінування банків. Середнє значення частки банків на кредитному ринку по цій групі країн становить 81,93 %.

Як видно з рис. 2., в Японії та США небанківські фінансові установи відіграють набагато більшу роль на кредитному ринку, ніж комерційні банки. Це можна пояснити достатньо великою кількістю кредитних спілок та кас взаємодопомоги, які досить активно здійснюють кредитування фізичних осіб.

Їх перевагами порівняно з банками є більш ліберальні вимоги щодо позичальників, застави, що в таких країнах, як США та Японія, має куди більше значення, ніж розмір процентної ставки по кредиту.

Рис. 2. Частка банків на кредитному ринку в країнах-членах ОЕСР з високим рівнем доходів станом на початок 2014 р. (складено за даними Світового банку [194])

Окрім цього, останніми роками в США набуває досить великої популярності фінансування за допомогою різноманітних систем взаємного кредитування та взаємних інвестицій, найяскравішим прикладом яких є Prosper та Kickstarter. Важливо також зазначити досить високий рівень розвитку фондового ринку, що відкриває перед суб'єктами господарювання досить широкі можливості щодо залучення позикових ресурсів шляхом випуску облігацій або інших боргових цінних паперів.

Проведемо розрахунки взаємозв'язку між обсягами кредитування та зростанням ВВП у цих країнах (таблиця 2).

Як видно з таблиці 2, у всіх країнах з високим рівнем доходів (крім Ісландії) спостерігається від'ємний зв'язок між обсягами кредитування та приростом ВВП, при цьому найбільше він виражений у таких, як Греція, Данія, Нідерланди, Польща, Чехія.

Середнє значення коефіцієнта кореляції між досліджуваними показниками для цієї групи країн складає -0,446. Як висновок, можна зазначити, що в країнах з добре розвинутими фінансовими системами нарощування банківського кредитування спричиняє зниження ВВП, що можна пояснити переважною роллю інших форм фінансування господарської діяльності, які є досить доступними та розвинутими. Так, зокрема, в цих країнах добре розвинуті такі форми кредитування, як лізинг, факторинг, кредитування через боргові цінні папери, взаємне кредитування та фінансування тощо. Фактично країни з високим рівнем доходу демонструють тенденцію до розвитку небанківських форм фінансового посередництва в питаннях кредитного забезпечення зростання економіки.

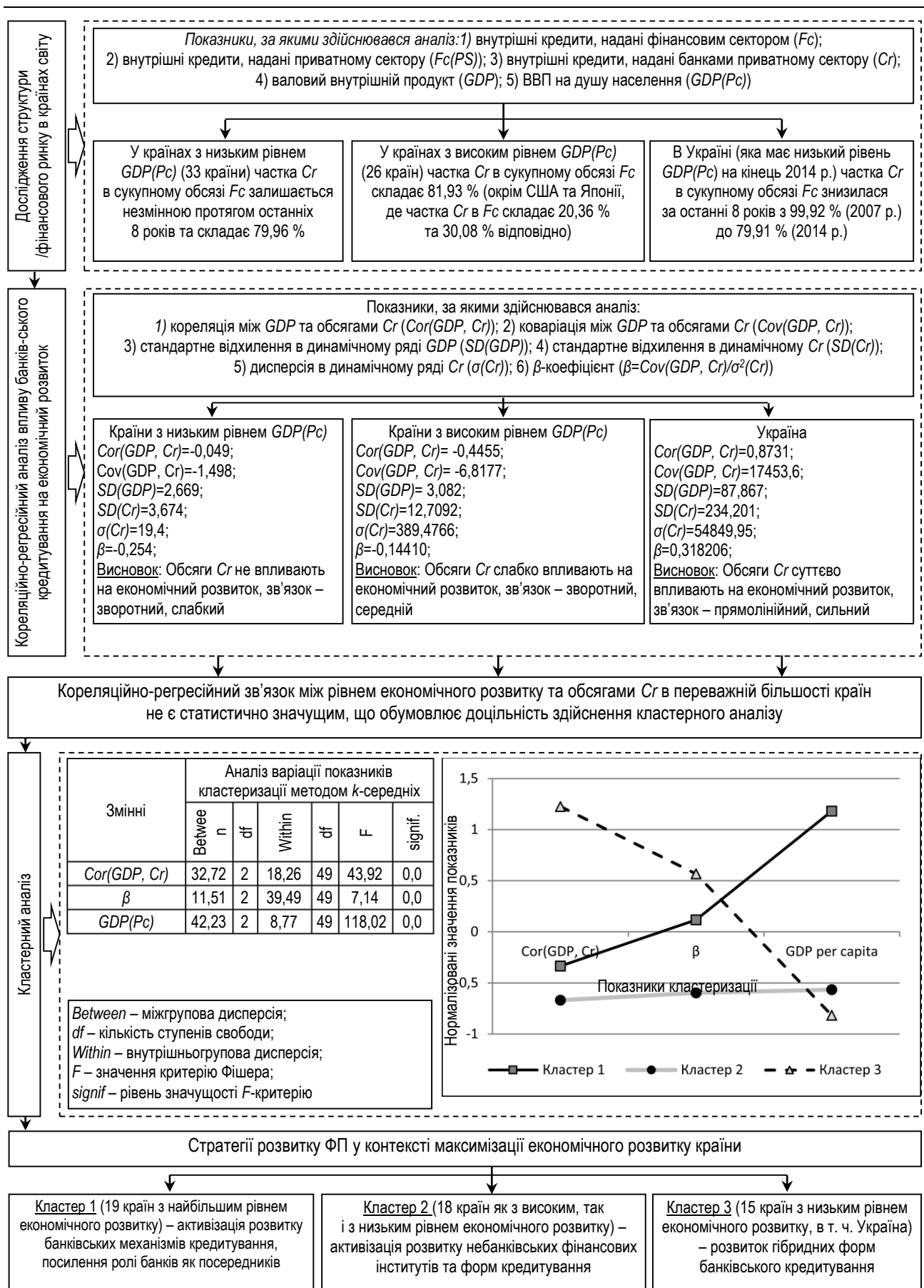
З метою напрацювання стратегічних напрямків розвитку фінансового посередництва в цих країнах вважаємо, що доцільно провести їх кластерний аналіз за показниками кореляції між ВВП та банківським кредитуванням, β -коефіцієнтом та ВВП на душу населення (рисунок 3).

Дослідження динаміки та структури фінансового посередництва в різних країнах світу за 2006–2014 рр. дозволило зробити наступні висновки:

- у структурі зовнішніх джерел фінансування діяльності суб'єктів реальної економіки загалом у світі продовжує домінувати банківське кредитування (винятком є лише США та Японія, де переважають небанківські форми, здебільшого за рахунок інструментів фондового ринку);
- частка банківського кредитування в сукупному обсязі кредитів, наданих в економіку фінансовими секторами різних країн світу, загалом знижується;
- роль небанківських та гібридних форм кредитування у забезпеченні економічного зростання підвищується (більшість нових, інноваційних проектів фінансуються за рахунок гібридних та фондових видів фінансового посередництва).

Таблиця 2. Показники взаємозв'язку між обсягами кредитування та номінальними розмірами ВВП країн – членів ОЕСР з високим рівнем доходів за період 2006–2013 рр. (розраховано автором)

Країна	Кореляція між ВВП та обсягами кредитування	Коваріація між ВВП та обсягами кредитування	Стандартне відхилення в динамічному ряді ВВП	Стандартне відхилення в динамічному ряді наданих кредитів	Дисперсія в динамічному ряді наданих кредитів	β -коефіцієнт
Австралія	-0,390	-1,076	0,826	3,812	14,530	-0,074
Австрія	-0,621	-4,470	2,403	3,425	11,731	-0,381
Бельгія	-0,591	-4,169	1,841	4,377	19,159	-0,218
Чилі	-0,179	-3,640	2,258	10,308	106,250	-0,034
Чехія	-0,715	-13,520	3,736	5,785	33,461	-0,404
Данія	-0,746	-19,157	2,566	11,437	130,816	-0,146
Естонія	-0,684	-53,713	8,334	10,765	115,879	-0,464
Фінляндія	-0,465	-14,402	4,288	8,257	68,175	-0,211
Франція	-0,307	-2,921	1,803	6,024	36,293	-0,080
Німеччина	-0,250	-3,628	3,234	5,119	26,204	-0,138
Греція	-0,830	-63,002	5,069	17,116	292,967	-0,215
Ісландія	0,608	204,026	4,520	84,830	7196,104	0,028
Ірландія	-0,671	-44,979	3,923	19,541	381,833	-0,118
Італія	-0,263	-6,739	2,575	11,363	129,109	-0,052
Японія	-0,096	-1,515	3,020	5,953	35,444	-0,043
Південна Корея	-0,604	-6,465	1,903	6,426	41,290	-0,157
Люксембург	-0,194	-9,805	3,765	15,306	234,270	-0,042
Нідерланди	-0,756	-20,414	2,615	11,805	139,353	-0,146
Польща	-0,793	-10,659	2,002	7,671	58,837	-0,181
Португалія	-0,593	-16,186	2,265	13,778	189,820	-0,085
Словенія	-0,525	-21,396	4,732	9,851	97,047	-0,220
Іспанія	-0,534	-21,011	2,715	16,557	274,127	-0,077
Швеція	-0,356	-10,739	3,534	9,763	95,310	-0,113
Швейцарія	-0,284	-3,056	1,982	6,200	38,435	-0,080
Великобританія	-0,664	-23,626	2,339	17,391	302,455	-0,078
США	-0,080	-0,996	1,883	7,582	57,490	-0,017

Рис. 3. Стратегії розвитку ФП для різних країн світу залежно від характеру впливу БК на їх економічний розвиток (розробка автора)

Перебіг цих процесів є специфічним в різних країнах, що залежить від рівня розвитку їх фінансових систем. Так у країнах з низьким рівнем доходу низький рівень іноземного інвестування та слабкий розвиток економіки обумовили незначні темпи розвитку небанківських фінансових посередників, у результаті чого в цих країнах ФП розвивається переважно у формі традиційного банківського кредиту, а будь-які дифузні форми кредитування сприймаються з недовірою та не отримують належної підтримки ринку.

У країнах з високим рівнем доходу та розвитку фінансових систем відбуваються зниження вартості позикових коштів та посилення вимог до позичальників, що обумовлює активний розвиток нових типів ФП, які, з одного боку, забезпечують достатній рівень доходності фінансовим посередникам при низькій вартості фінансових ресурсів, а з іншого – зберігають низький рівень ризику при здійсненні таких операцій. З огляду на вищезазначене нами сформовано 3 кластери країн, які мають різні характеристики взаємозалежності ВВП та обсягів БК та обсягів ВВП на душу населення.

Для сформованих 3 кластерів з різним характером впливу банківського кредитування на економічний розвиток пропонуємо наступні рекомендації щодо стратегічних орієнтирів розвитку фінансового посередництва:

- для 1-го кластера (19 країн, у т. ч. Австралія, Австрія, Бельгія, Великобританія, Данія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Південна Корея, США, Швейцарія, Швеція, Фінляндія, Франція, Японія) оптимальним є подальший розвиток банківського кредитування з огляду на його високий потенціал та позитивний вплив на рівень економічного розвитку;
- для 2-го кластера (18 країн, у т. ч. Бангладеш, Бурунді, Гвінея-Бісау, Греція, Естонія, Камбоджа, Ліберія, Мадагаскар, Малаві, Малі, Польща, Португалія, Словенія, Сьєрра-Леоне, Уганда, Центральноафриканська Республіка, Чилі, Чехія) оптимальним є розвиток небанківських фінансових інститутів та форм кредитування з метою створення конкурентних стимулів для розвитку фінансового ринку, оскільки в цих країнах спостерігається негативний вплив БК на рівень економічного розвитку;
- для 3-го кластера (15 країн, у т. ч. Бенін, Буркіна-Фасо, Гаїті, Гамбія, Демократична республіка Конго, Кенія, Коморські острови, Мозамбік, Непал, Нігер, Таджикистан, Танзанія, Того, Україна, Чад), зважаючи на високий рівень залежності економічного розвитку від обсягів банківського кредитування, оптимальною є активізація розвитку банківського сектора з одночасним розвитком гібридних форм фінансового посередництва, що стимулюватиме зниження вартості фінансових ресурсів у цих країнах та активізацію розвитку реального сектору економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Дослідження динаміки та структури фінансового посередництва в різних країнах світу за 2006–2014 рр. дозволило зробити висновок про: домінування банківського кредитування у структурі зовнішніх джерел фінансування діяльності суб'єктів реальної економіки у світі, за винятком Японії та США; зниження частки банківського кредитування в сукупному обсязі кредитів, наданих в економіку фінансовими секторами різних країн світу; підвищення ролі небанківських та гібридних форм кредитування у забезпеченні економічного зростання.

Перебіг цих процесів є специфічним у різних країнах, що залежить від рівня розвитку їх фінансових систем. Так у країнах з низьким рівнем доходу низький рівень іноземного інвестування та слабкий розвиток економіки обумовили незначні темпи розвитку небанківських фінансових посередників, в результаті чого фінансове посередництво розвивається переважно у формі традиційного банківського кредиту, а будь-які дифузні форми кредитування сприймаються з недовірою та не отримують належної підтримки ринку. У країнах з високим рівнем доходу та розвитку фінансових систем відбуваються зниження вартості позикових коштів та посилення вимог до позичальників, що обумовлює активний розвиток нових типів фінансового посередництва, які, з одного боку, забезпечують достатній рівень доходності фінансовим посередникам при низькій вартості фінансових ресурсів, а з іншого – зберігають низький рівень ризику при здійсненні таких операцій. З огляду на вищезазначене сформовано 3 кластери країн, які мають різні характеристики взаємозалежності ВВП та обсягів банківського кредитування та обсягів ВВП на душу населення. Для сформованих 3 кластерів з різним характером впливу банківського кредитування на економічний розвиток розроблено рекомендації щодо стратегічних орієнтирів розвитку фінансового посередництва для кожного з них.

Список літератури

1. Кічурчак, М. Вплив банківської системи на процес організації грошового обігу в Україні [Текст] / М. Кічурчак // Банківська справа. – 2010. – № 4. – С. 40–55.
2. Офіційний веб-сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx>.

-
3. Про іпотеку [Текст] : закон України від 05 червня 2003 р. № 898-IV // Вісник Верховної Ради. – 2003. – № 38.
  4. Шараєвський, Д. В. Ефективність діяльності банківської системи як запорука сталого економічного розвитку [Текст] / Д. В. Шараєвський // Економіка та держава. – 2011. – № 7. – С. 83-85.

References

1. Kichurnak, M. (2010). Influence of the banking system on the process of organization of money management in Ukraine. Bank business, 4, 40-55.
2. The World bank. (2015). Retrieved from: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx>.
3. Law of Ukraine " About a mortgage ". (2003). Visnyk Verkhovnoyi Rady, 38.
4. Sharayevsky, D. V. (2011). Efficiency of activity of the banking system as the gage of steady economic development. Economy and state, 7, 83-85.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2015 р.